

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 175/07-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. októbra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť A. K., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv upravených čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv upravených čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 112/06 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 220/06 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2007 doručená sťažnosť A. K. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základných práv upravených čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv upravených čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Zvolen (ďalej len

„okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 112/06 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 220/06.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla nasledovné relevantné skutočnosti:

«Dňa 16. 6. 2006 som podala návrh na Okresný súd v Banskej Bystrici proti odporcovi J. F., bytom Z., (...) o vydanie bezdôvodného obohatenia a zodpovednosti za škodu so zriadením záložného práva, na neplatnosť kúpnej zmluvy a predbežné opatrenie, a to so žiadosťou o príslušnosť súdu pre Okresný súd v B. Bystrici a so žiadosťou o celkové oslobodenie od platenia súdneho poplatku s doložením príslušného potvrdenia na toto určeného.

Dňa 26. 6. 2006 mi bola doručená vec o odstúpenie spisu z Okresného súdu B. Bystrica z dôvodu miestnej príslušnosti na Okresný súd, Zvolen zo dňa 22. 6. 2006.

Dňa 4. 8. 2006 mi bola doručená výzva na zaplatenie súd. poplatku za návrh 1.000,- Sk z Okresného súdu, Zvolen. Dňa 11. 8. 2006 som osobne podala na Okresnom súde v B. Bystrici vec: odpoveď na výzvu OS, Zvolen zo 4. 8. 2006.

Dňa 2. 10. 2006 mi bolo doručené uznesenie z Okresného súdu vo Zvolene, č. k. 13 C 112/2006-74 o nepriznaní navrhovateľke A. K., (...), bytom B., oslobodenie od súd. poplatkov. (...)

Dňa 9. 10. 2006 som sa odvolala voči uzneseniu Okresného súdu vo Zvolene o nepriznaní oslobodenia od súd. popl. v plnom rozsahu, osobne podaného dňa 16. 10. 2006 a v zákonom stanovenej lehote, ktoré sa napadlo v plnom rozsahu. (...)

Dňa 22. 11. 2006 mi bolo doručené uznesenie z Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, č. k.: 15 Co 220/06 zo dňa 31. 10. 2006, ktorý rozhodol: uznesenie OS, Zvolen mení tak, že navrhovateľke priznáva oslobodenie od súd. poplatkov v dvoch tretinách a ďalej poučenie: proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Aj napriek tomu, že voči tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie, som sa odvolala dňa 24. 11. 2006 na NS SR a podala dovolanie osobne dňa 4. 12. 06 v 10 dennej lehote.

Dňa 1. 12. 2006 som podala návrh na zmenu pôvodného rozhodnutia a o vydanie nového rozhodnutia súdu a taktiež som podala odvolanie v zmysle ust. § 205 ods. 2 O. s. p.

na Krajský súd v Banskej Bystrici osobne podaný dňa 6. 12. 2006 v zákonom stanovenej lehote aj napriek tomu, že odvolanie nebolo prípustné.

V tomto odvolaní a návrhu žiadam Krajský súd v B. Bystrici o zmenu pôvodného rozhodnutia ešte pred právoplatnosťou uznesenia, pred doručením 2. výzvy na zaplatenie súd. poplatku za návrh a pred samotným nariadením pojednávania vo veci samej, ďalej, že uznesenie napádam v plnom rozsahu z dôvodu nepriznania navrhovateľke oslobodenia v celom rozsahu, ktorá sa obsahom odôvodnenia rozhodnutia cíti dotknutá vo svojich právach, záujmoch, postup súdu považuje za nesprávny (...).

Sťažovateľka je toho názoru, že postupom Okresného súdu vo Zvolene v konaní vedenom pod spis. značkou č. k.: 13 C 112/06 a ďalej postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, v konaní uvedenom pod spis. značkou: 15 Co 220/06, došlo k porušeniu jej ústavného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy SR § 138 ods. 1 zák. č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, týmto aj práva na spravodlivé súd. konanie podľa čl. 6 ods. 1, týmto aj na právo na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Ústavy SR dohovoru o základných ľudských právach, týmto aj porušovaniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, týmto aj právo na prejednanie veci spravodlivo a v primeranej lehote zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (...).

Vzhľadom nato, že sťažovateľka svojou žiadosťou požiadala súd o oslobodenie plné od súd. popl. v celom rozsahu podanou žiadosťou dňa 16. 6. 2006, že sťažovateľka vyčerpala všetky možnosti, ďalších možností ju zbavil KS, B. Bystrica:

- odvolala sa proti uzneseniu OS, ZV č. k. 13 C 112/06-74 zo dňa 31. 8. 06, doručeného až 2. 10. 2006, ktorý jej nepriznal plné oslobodenie od súd. poplatkov na Krajský súd, B. Bystrica, ako súd odvolací

- uznesením KS, B. Bystrica, č. k.: 15 Co 220/06-80 6706206279 zo dňa 31. 10. 2006, doručeného dňa 22. 11. 06, ktorým menil uznesenie Okresného súdu, Zvolen tak, že navrhovateľke nepriznal oslobodenie od súd. poplatkov v dvoch tretinách, t. j. priznal oslobodenie od súd. poplatkov sčasti, kde tento odvolací súd rozhodol poučením: „Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.(...)»

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Okresný súd vo Zvolene v konaní č.: 13 C 112/06 stále porušuje právo A. K., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd týkajúce sa:

- a) vo veci oslobodenia od súdnych poplatkov*
- b) vo veci nenariadenia predbežného opatrenia*

2. Okresný súd vo Zvolene v konaní č.: 13 C 112/06 stále porušuje právo A. K., jej ústavné právo na súdnu a inú ochranu právnu, zaručené v čl. 46 Ústavy SR, zákon č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov § 138 ods. 1 a právo na spravodlivé súdne konanie, zaručené v čl. 6 ods. 1 a právo na účinný opravný prostriedok, zaručený v čl. 13 Ústavy SR Dohovoru o základných ľudských právach týkajúce sa:

- a) vo veci oslobodenia od súdnych poplatkov*
- b) vo veci nenariadenia predbežného opatrenia*

3. Krajský súd v Banskej Bystrici v konaní č.: 15 Co 220/06 porušil právo A. K., jej ústavné právo na súdnu a inú právnu ochranu, zaručené v čl. 46 Ústavy SR, zákon č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, § 138 ods. 1 a právo na spravodlivé súdne konanie, zaručené v čl. 6 ods. 1 a právo na účinný opravný prostriedok, zaručený v čl. 13 Ústavy SR Dohovoru o základných ľudských právach týkajúce sa: vo veci oslobodenia od súdnych poplatkov.“

Sťažovateľka ďalej navrhla, aby:

„(...) Ústavný súd SR uložil Okresnému súdu vo Zvolene, č. k.: 13 C 112/06, ktorý porušil sťažovateľke jej základné práva alebo slobody a taktiež ich naďalej porušuje, aby sa dočasne zdržal posielania výziev na zaplatenie súdnych poplatkov, ktoré tieto opatrenia vykonáva Okresný súd vo Zvolene sťažovateľke A. K. na základe neprávoplatného rozhodnutia.“

Sťažovateľka „vzhľadom na osobné a majetkové pomery a vzhľadom na dlhodobú nepriaznivú finančnú a sociálnu situáciu“ súčasne požiadala o ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom.

II.

1. Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených buď v ústave, alebo medzinárodnej zmluve o ľudských právach, pokiaľ o ich ochrane nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Námietky sťažovateľky týkajúce sa prieskumov v súdnom konaní

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieskumov.

Podľa ustanovenia čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Ústavný súd sa najskôr zamerail na preskúmanie opodstatnenosti s'ťažnosti s'ťažovateľky namietajúcej priet'ahy v súdnom konaní porušením jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom predovšetkým skúmal, či postup všeobecného súdu sa v danej veci vyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 17/01, I. ÚS 57/01, I. ÚS 27/02, III. ÚS 199/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 35/04, I. ÚS 38/04).

Vychádzajúc z uvedeného, z predloženej s'ťažnosti a k nej pripojených písomností ústavný súd zistil, že napadnuté konanie sa začalo na základe žaloby s'ťažovateľky „o vydanie bezdôvodného obohatenia“ podanej Okresnému súdu Banská Bystrica 16. júna 2006 a postúpenej okresnému súdu 22. júna 2006.

Ústavný súd po preskúmaní úkonov okresného súdu a krajského súdu konštatoval, že doba 7 mesiacov, ktorá uplynula od podania žaloby do podania s'ťažnosti ústavnému súdu (18. január 2007), neodôvodňuje skúmanie namietaného porušenia označených základných práv, a to aj s ohľadom na skutočnosť, že počas nej okresný súd na základe žiadosti samotnej s'ťažovateľky konal o procesných otázkach (oslobodenie od súdnych poplatkov).

S'ťažovateľka podala 16. júna 2006 žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a 26. júla 2006 návrh na vydanie predbežného opatrenia na zákaz odporcovi „nakladať s nehnuteľnosťami“ tvoriacimi predmet sporu. Okresný súd 2. augusta 2006 vyzval s'ťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku a uznesením z 31. augusta 2006 jej nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov (uznesenie bolo s'ťažovateľke doručené 2. októbra 2006). S'ťažovateľka napadla uznesenie okresného súdu odvolaním 9. októbra

2006. Okresnému súdu bolo 9. novembra 2006 doručené uznesenie krajského súdu z 31. októbra 2006, ktorým bolo uznesenie okresného súdu zmenené tak, že priznáva sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov v dvoch tretinách (uznesenie bolo sťažovateľke doručené 22. novembra 2006). Sťažovateľka napadla rozhodnutie krajského súdu 24. novembra 2006 dovolaním, ktoré bolo doručené krajskému súdu 4. decembra 2006. Sťažovateľka 1. decembra 2006 podala krajskému súdu návrh na zmenu jeho pôvodného rozhodnutia a o vydanie nového rozhodnutia súdu vo veci oslobodenia od súdnych poplatkov. Toto podanie označila aj ako „*odvolanie*“ proti rozhodnutiu okresného súdu. Súdny spis sp. zn. 13 C 112/06 bol 26. marca 2007 postúpený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní.

Ústavný súd posúdil všetky úkony okresného súdu v predmetnej veci a z jeho zistenia vyplýva, že v právnej veci sťažovateľky bol procesný postup okresného súdu plynulý, sústredený a bez prierahov.

Rozhodovanie o procesných návrhoch, o ktorých je podľa príslušných kódexov (napr. Občianskeho súdneho poriadku) všeobecný súd povinný rozhodnúť ešte pred vlastným prerokovaním a rozhodnutím o merite veci, je okolnosťou, na ktorú ústavný súd prihliadol už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti, v ktorej sa namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). Táto okolnosť v zásade bráni súdu konať a rozhodnúť vo veci samej, a tým splniť účel tohto základného práva, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza fyzická osoba alebo právnická osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (I. ÚS 128/03, II. ÚS 133/03).

Krajský súd o odvolaní sťažovateľky rozhodol bezodkladne 31. októbra 2006 (odvolanie bolo podané 9. októbra 2006 a súdny spis bol vrátený okresnému súdu 9. novembra 2006). Postup a dobu konania v posudzovanej veci na označených všeobecných súdoch ústavný súd nepovažuje za neprimeranú a takú, ktorej dĺžka by odôvodňovala jeho záver o zbytočných prierahov v súdnom konaní.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti vychádza aj z názoru, že „dĺžku súdneho konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietáhov v súdnom konaní“ (II. ÚS 41/00).

Ústavný súd preto sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 112/06 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 220/06 odmietol ako zjavne neopodstatnenú vzhľadom na to, že podľa jeho názoru priebeh konania pred označenými súdmi bol bez prietáhov a v zásade smeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky a s prihliadnutím na ostatné okolnosti prípadu nesignalizuje reálnu možnosť zbytočných prietáhov v konaní v takom rozsahu a intenzite, ktoré by si vyžadovali prijatie sťažnosti na ďalšie konanie.

Námietky sťažovateľky týkajúce sa porušenia jej práv na súdnu ochranu (na spravodlivé súdne konanie) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je okrem iného umožniť každému reálny prístup k súdu a k tomu zodpovedajúca povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba uplatní svoje právo v súlade s procesnými zásadami, orgány verejnej moci majú povinnosť umožniť každému, aby sa uplatnením práva zaručeného čl. 46 ústavy stal účastníkom

súdneho konania (II. ÚS 14/01). Už samotné konanie a rozhodovanie súdov je prejavom toho, že základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je rešpektované.

K porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností (vrátane sťažnosťou napadnutých rozhodnutí) vyplýva, že sťažovateľke nebolo odňaté a ani obmedzované právo byť účastníkom konania a že mohla svoje práva dané jej hmotno a procesno právnymi predpismi v konaní uplatniť. Súdny svoj postup a rozhodnutia riadne odôvodnil.

Ústavný súd podobne ako v prípade iných sťažností namietajúcich porušenie označených práv sťažovateľky všeobecnými súdmi skúmal, či ich rozhodnutia neboli svojvoľné alebo arbitrárne a či nezakladajú možnosť porušenia sťažovateľkou označených práv. Z postupu okresného súdu a krajského súdu je zrejmé, aké skutočnosti vzali všeobecné súdy za základ svojich rozhodnutí. Ústavný súd nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovateľka uvádza v konaní pred ústavným súdom, žiadne také dôvody alebo skutočnosti, ktoré by mohli spochybniť právne závery okresného súdu a krajského súdu. Procesný postup všeobecných súdov sa nejaví podľa názoru ústavného súdu ako svojvoľný, neodôvodnený a zjavne neopodstatnený a vzhľadom na dobu konania za neprimeraný a taký, aby ústavný súd mohol považovať konanie všeobecných súdov za porušenie označeného článku ústavy, resp. dohovoru. Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02).

Z toho dôvodu ústavný súd sťažnosť, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú už po jej predbežnom prerokovaní.

Námietky sťažovateľky týkajúce sa porušenia čl. 13 ústavy

Vychádzajúc zo skutočností už uvedených v bode 1 prvej časti odôvodnenia (podanie odvolania a konanie o ňom, zaobranie sa dovolaním) ústavný súd kvalifikuje sťažnosť aj v časti namietajúcej porušenie čl. 13 dohovoru (právo na účinné odvolanie) ako zjavne neopodstatnenú. Napadnuté súdy riadne konali o opravných prostriedkoch podaných sťažovateľkou a tiež postupovali v predmetných konaniach v rámci hraníc stanovených na nich sa vzťahujúcimi právnymi predpismi. Samotná skutočnosť, že súdy v celosti nerozhodli podľa predstáv sťažovateľky nezakladá porušenie ňou označených základných práv (napr. I. ÚS 361/06).

2. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

3. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2007